

Detective camera — aparat fotograficzny firmy V. Bischoff

- Autor firma V. Bischoff
- Czas powstania 1890
- Miejsce powstania Monachium, Niemcy
- Wymiary wysokość: 15 cm, długość: 23 cm, szerokość: 13 cm
- Numer inwentarzowy MHF 1025/I
- Muzeum [Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie](#)
- Tematy [technika](#), [sfotografowane](#)
- Materiał [drewno](#), [skóra](#), [szkło](#), [metal](#)
- Prawa do obiektu Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski
- Tagi [aparat fotograficzny](#), [fotografia](#), [wynalazek](#), [3D](#), [audiodeskrypcja](#), [technika](#), [domena publiczna](#), [Niemcy](#)

Aparat fotograficzny *detective camera* został wyprodukowany około 1890 roku przez firmę V. Bischoff z Monachium (Niemcy). Jest to bardzo rzadko spotykany aparat fotograficzny z ręcznym zmiennikiem płyt o formacie 9x12 cm, pozwalający na szybkie wykonanie 12 zdjęć.

Widoczna prostopadłościenna skrzynka przywodzi na myśl najbardziej prymitywne konstrukcje aparatów fotograficznych typu *box* używanych w pierwszych latach fotografii. Kształt jest jednak mylący, bowiem dzięki umieszczeniu z tyłu „magazynek” na płyty można tym aparatem niepostrzeżenie wykonać 12 zdjęć. Umożliwia to skórzaną workę z boku aparatu. Dwa składane celowniki lustrzane do zdjęć pionowych i poziomych pozwalają na sprawne kadrowanie, dźwignia w górnej części aparatu umożliwia nastawienie ostrości, a okrągły licznik, „pamiętnik”, z boku pozwala określić liczbę wykonanych zdjęć. Dzięki skórzanemu uchwytowi można swobodnie przenosić aparat.

Na bocznej ścianie znajduje się niewielka tabliczka określająca sprzedawcę tego aparatu. Był nim: Skład artykułów fotograficznych — Soennecken & Co w Monachium. O prawach patentowych wytwórcy przypomina natomiast napis na pierścieniu wokół obiektywu: Patent V. Bischoff München.

Nazwa omawianego aparatu fotograficznego — *detective camera* — jest związana z hasłami reklamowymi towarzyszącymi wprowadzeniu aparatów fotograficznych ze zmiennikami klisz. Ma ona w nawiązaniu do szybkiego i niepostrzeżonego wykonywania zdjęć charakterystycznego dla działań detektywów znanych z kart powieści. Nazwa ta przyjęła się również w Polsce, gdzie aparaty te nazywano „detektywkami”.

Opracowanie: Marek Maszczak (Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie), © wszystkie prawa zastrzeżone

O początkach techniki fotograficznej

W historii techniki fotograficznej pojawia się wiele rozwiązań pozwalających usprawnić proces fotografowania.

Pierwsze metody otrzymywania negatywów fotograficznych (z lat 50. XIX wieku) wymagały stosowania płyt szklanych powleczonych warstwą kolodionu, który w momencie wykonywania zdjęć pozostawał jeszcze mokry. Z chwilą pokrycia płyty warstwą kolodionu i po uczuleniu jej w odpowiedniej kąpieli fotograf miał zaledwie kilka minut na wsunięcie jej do kasety umieszczonej z tyłu aparatu i naświetlenie. Następnie trzeba było jeszcze mokry materiał wywołać i utrwalić w ciemni. Jeśli fotograf działał zbyt opieszale, zdjęcie było nieudane.

Kiedy w połowie lat 70. XIX wieku pojawiły się w handlu „suche” płyty żelatynowo–srebrowe, technika wykonywania zdjęć stała się o wiele łatwiejsza. Negatywy na płytach szklanych kupowało się gotowe w sklepach, w ciemni ładowało się je do kasety, a zdjęcie można było wykonać w aparacie bez pośpiechu. Naświetlone obrazy obrabiano w ciemni nawet w kilka tygodni po naświetleniu.

Przez cały wyżej opisywany okres używano się do wykonywania zdjęć dużych i ciężkich [aparatów atelierowych](#), zwanych również altanowymi, oraz używanych w plenerach, nieco lżejszych, aparatów podróżnych, których podstawową zaletą była możliwość złożenia ich do transportu. W obydwu przypadkach posługiwano się specjalnymi drewnianymi kasetami, które ładowano w ciemniach (zwanych często „ciemnicami”). Przed każdym zdjęciem trzeba było umieścić w odpowiedni sposób kasetę w aparacie, wysunąć zabezpieczającą deseczkę zwaną szybrem i dopiero naświetlić zdjęcie, zdejmując po prostu pokrywkę z obiektywu. Liczba załadowanych kaset ograniczała możliwości fotografa, a każdorazowe ich zmienianie przedłużało czas wykonania zdjęcia.

Dopiero w latach 80. XIX wieku pojawiła się nowa kategoria aparatów fotograficznych, w których wyeliminowano konieczność stosowania indywidualnych kaset mieszczących suche płyty. Były to aparaty fotograficzne zwane z angielska *detective camera*, co można przetłumaczyć jako „aparaty detektywistyczne”. Sama nazwa miała zwrócić uwagę kupującego na szczególne właściwości aparatu. W ówczesnej polskiej prasie pojawiły się opisy przedstawiające nową konstrukcję w samych superlatywach. Miała ona umożliwić wykonanie kilkunastu zdjęć, i to bez zmiany kaset. Aparat taki trzeba było „załadować” w ciemni, wsuwając w specjalne metalowe uchwyty 12 płyt szklanych, które umieszczało się, jedna za drugą, wewnątrz aparatu. Następnie po naświetleniu zdjęcia trzeba było go „przeładować”,

chwytnąc naświetloną płytę ręką za pomocą umieszczonego z boku specjalnego światłoczułego, skórzanego worka i przekładając ją na koniec szeregu. W ten sposób kolejno naświetlano wszystkie płyty. Negatywy na przełomie lat 80. i 90. XIX wieku posiadały znaczną światłoczułość, dlatego w aparatach *detective camera* były już wbudowane bardzo proste metalowe migawki zaskokowe, które za naciśnięciem przycisku skutecznie odmierzają czas naświetlenia, wynoszący ułamki sekundy. Aparaty *detective camera* nie odegrały istotnej roli w historii techniki fotograficznej, bowiem niemal całkowicie wyparły je w latach 90. XX wieku aparaty na błonę zwojową, wymyślone przez Georga Eastmana. Wprowadził on w 1888 roku do sprzedaży aparat Kodak No 1 fabrycznie załadowany wstęgą papierową pozwalającą na wykonanie aż 100 zdjęć. Dzisiaj aparaty te są nieco zapomnianym epizodem dziejach fotografii, stanowiąc przykład niezwyklej pomysłowości XIX-wiecznych konstruktorów.

Opracowanie: Marek Maszczak (Muzeum Historii Fotografii w Krakowie), © wszystkie prawa zastrzeżone

Tagi: [fotografia](#), [aparat fotograficzny](#), [Muzeum Historii Fotografii w Krakowie](#), [technika](#), [© wszystkie prawa zastrzeżone](#)